Ч. 156 (13.395). Львів, понеділок 19. червня 1933. Opłata pocztowa zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чверть річно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Світова господарська конференція в Льондоні.

Женева, червень 1933.

Господарські справи, що відносяться до кількох держав разом, належать стількиж до політики, що й до економіки. З цього погляду присвячена льондонська конференція властиво справам господарської політики великих держав.

Нема сумніву, що учасники конференції, поза деякими вимками, одушевлені щирим старанням перемогти світову крізу та уздоровити світове господарство. Анґльосаксонські ініціятори цієї конференції з цілою льояльністю, питомою їх расі закликають усіх, навіть більшовиків, зробити останню спробу виступити спільним фронтом проти катастрофи світової господарки.

Як президент конференції виступив Мекдональд проти всіх, що беруться з сумнівом до праці, та промовив: „Ми не сміємо здатися; мужі, які хочуть мати успіх, мусять іти на роботу, як за здобич“. Чи вистане англійського завзяття та палкого оптимізму, щоби здобути справжній успіх конференції покаже близька майбутність.

Тим часом не можна поминути без уваги й досить численних голосів сумніву і скептицизму. Відомий Вікем Стід між іншим пише: „Найбільше небезпечною є інтернаціональна конференція, зле підготована. А хто може твердити, що льондонська конференція добре підготована? Цілий світ знає труднощі, які вона має перемогти, і майже ніхто не чекає, що вона розвяже світову крізу“.

Не бракує і скарг, що конференція занадто численна, та що кожна делеґація приходить зі своїм проєктом, яким вона має намір урятувати світ. А деякі делеґації мають навіть по кілька таких проєктів. Програма конференції остільки обширна, що на виконання її треба булоб не менше часу ніж на конференцію розброєння.

Не сумніваючись у духа міжнародньої солідарности, яким перейнята льондонська конференція, всеж не можна поминути того, що кожна з великих держав має свої застереження і свою межу, якої вона переступити не вважає можливою. Скасування золотої валюти в Америці сталося на переддні конференції так само як і оголошення німецької мораторії. Англійсько-японський митний конфлікт, що загрожує перейти у митну війну, вибух кілька днів перед відкриттям конференції. Це все, розуміється, справи другорядні, які конференція могла би може навіть і полагодити при сприятливих умовинах. Але й тоді лишиться у силі закид одного швайцарського денника, що великі держави все поборюють лише наслідки та вияви світової крізи, замісць того, щоби розірвати нарешті блудне коло світової крізи.

Одною з головних справ конференції вважається урегулювання воєнних боргів, але й ця, як здавалось, фундаментальна справа відсувається далеко в тінь у порівнанні зі зростом світової крізи. „Н. Цюріхер Цайтунг“ пише: „У Зл. Державах обраховують зменшення цілого річного прибутку населення від 1929 р. на щонайменше 30 міліярдів долярів, на суму втричі більшу, ніж ціла вартість капіталу боргів, яких вимагають від европейських держав, та в сто разів більшу, як річні вплати їх до американського скарбу. Коли народи усвідомлять собі такі факти, то радикальне розвязання проблеми боргів дасться перевести без надмірного труду“.

Справа валютова є, розуміється, без порівнання лекша, ніж справа боргів. Є це справа більше формальна ніж істотна і не вимагає від ніякої держави таких очевидних жертв, як дарування европейським державам їх боргів з боку Америки.

Але можна мати дуже оправданий і великий сумнів, чи розвязання цих питань вистарчатиме для переборення крізи. Як скасування боргів так і впорядкування валютового хаосу можуть причинитися щонайбільше до більше нормального розподілу вартостей та покупної спроможности між державами, але в ніякім разі не до збогачення зубожілого світу новими вартостями.

Головним джерелом світової крізи є безробіття і та обставина, що понад трицять міліонів люду лише споживають, але позбавлені можливости творити нові вартости. Розвязання всіх повище згаданих питань на конференції у Льондоні може бути лише підготуванням до розвязання головного питання — як знайти роботу для міліонів безробітних, де знайти ринки для збуту продуктів їх майбутньої роботи.

Спроби найти працю для безробітних роблять безупинно у всіх державах, але ніде вони не вийшли поза межі так званої продукційної запомоги безробітним. Кілька проєктів цього роду буде поданих і на конференції у Льондоні, але інтернаціонального значіння вони мати не можуть. Всі спроби боронитися проти світової крізи шляхом самовистарчальности поодиноких держав, є в ґрунті річи нічим іншим, як змаганням зменшити безробіття при допомові зменшення видайности праці. У своїм остаточнім розвитку ці змагання можуть допровадити лише до того, що на площах Берліна будуть садити бараболю і годувати в пивницях безрог, які можна за півдурно одержати з Галичини, а по галицьких селах ковалі будуть виробляти ножі, які можна майже задурно дістати з Солінґена. У такий спосіб здобула Совітчина „економічну незалежність“ і позбулася безробітних. Там уживають у найбільше непродуктивний спосіб невільницької праці, щоби виробляти нікчемні трактори, які по двох днях треба направляти, замість того, щоби купити їх у Німеччині чи Америці, і виголоджують населення південних частин держави, примушуючи їх сіяти бавовну, яку без порівнання дешевше плекають в Америці та Єгипті.

У Льондоні рішать, пише один швайцарський денник, чи світ знов повернеться до ліберальної господарської системи, чи світова господарка буде звужена ще більше ніж тепер та розпадеться на кілька господарських автаркій. Себто піде шляхом більшовицьким, додамо від себе, який може скінчитися хіба лише загибіллю модерної культури.

Але для ліберальної господарської системи потрібний новий великий ринок збуту зі сотнями міліонів споживачів, якого ніяка велика держава у власних межах дати не може. І тут на ділі кінчаться економічні функції льондонської конференції і починаються міжнародні політичні завдання великих держав. Кінчиться праця конференції і починається акція злучених пактом великих держав.

Коли льондонська конференція лише почасти вирівняє економічні суперечности між великими державами, що беруть участь у ній, та вирівняє шлях до їх політичної акції на міжнароднім терені, то завдання цієї конференції буде виконане.

М. Данько.

Забута Холмщина.

Дещо про холмські відносини і життя.

Як відомо, — на Холмщині приспане штучно все українське. На кооперативних крамницях не може бути напису в українській мові хочби поруч із польським, а в останньому часі розвязані майже всі кооперативні організації. Культурно-освітнє товариство „Рідна Хата“ від кількох років завішене в діяльності. Ніякі політичні організації не можуть свобідно розвивати своєї діяльности. Навіть волинське товариство ім. Петра Могили (п. Певного) не може там повстати. Нема дозволів на всякі вистави в українській мові, хочби їх улаштовували в льокалях польських організацій і українськими членами тихже організацій. З огляду на те лише одно православне віроісповідання є там забороло́м проти польонізаційної політики. Очевидно, що через те православіє на Холмщині всіми способами поборюють польські чинники. Тільки на одній Холмщині ще досі стоять замкнені сотні церков, яких не дозволяють ремонтувати. Церковна земля майже в цілості відібрана від духовенства, а тепер — як зачувати — хочуть остаточно на власність держави ту землю забрати. Повстання нових парохій є цілковито унеможливлене. Будова нових церков і домів молитви є недопустима. Священикам утруднюється або не дається дозволу викладати релігію в народніх школах, а особливо — українською мовою. Іноді духовенство зустрічає перешкоди навіть у виконанні чисто релігійних функцій, як це мало місце 22. травня ц. р. у Замостю. Події в Замостю можуть бути гарною ілюстрацією релігійно-національних відносин на Холмщині. Тому слід на них зупинитися.

До світової війни в Замостю були 4 церкви. гімназіяльна, а нині перероблена на салю. Свято-Спаска, перероблена на салю карного відділу суду, військова, висвячена на римо-католицький костел для учениць жіночої семинарії. Таким чином православне населення міста й околиць, а також військо правосл. віросповідання не мають ні одної церкви, а їх релігійні потреби полагоджується в церкві села Седліскі у віддалі 9 км. від Замостя. З огляду на таке положення православні просили дозволу відправляти богослуження на цвинтарі, при маленькій каплиці, яка там находиться. Після довгих старань люблинський воєвода дозволив в 1928 р. відчинити цю каплицю, але тільки для відправ в ній виключно похоронних богослужень. На основі того зарядження, незвичайно зрештою дивного, священикові не дозволено відправляти в каплиці всі інші богослуження крім похоронних. Цей розпорядок пояснюється тим, що влада не хотіла, щоб в Замостю в якійнебудь формі повстала нова православна парохія. В цьому році православні готовились відправити врочисте богослуження в день св. Миколая. Бо треба сказати, що Миколаївська церква істнувала в Замостю від 1604 р., а при ній в свій час розвивалось Святомиколаївське Братство. З околичних парохій заповіджені були хрестні ходи. Богослуження мало відправлятись у каплиці на цвинтарі. Однак влада заборонила відправу не тільки в каплиці, але й на цвинтарі під голим небом. Православних, які у скількості поверх 2000 зібрались на цвинтарі, поліція розігнала, а хрестоносний похід у числі до 600 душ з села Чесник не впустила до Замостя. Коли люди почали хвилюватись, для їх успокоєння адміністрація дозволила відправити богослуження в тісній хаті на передмістю Підтополе, але

...нше священикові села Седлиськ. Іншим же священикам, у числі 3, які прибули до Замостя, заборонено приймати участь у богослуженні і проповіді. Ті священики підчас цілого богослуження находились під обсервацією. Подаючи про ці замiські події до відома української суспільности, треба з жалем піднести один прикрий факт, що від деякого часу українська преса всіх напрямків дуже мало присвячує місця й уваги справам православного українського населення і не реагує на факти, подібні до замiських подій. А таких фактів, особливо на Холмщині, є дуже багато.

Посол Хруцький Сергій.

—o—

Поклін Поляглим.

СТРИЙ.

По довгих стараннях повелося філії Товариства Охорони Воєнних Могил у Стрию дістати урядовий дозвіл на упорядкування стрілецьких могил у скільності 196, котрі находяться на стрийськім цвинтарі. Хоч матеріяльні засоби Товариства були скупі, все таки з огляду на Зелені Свята рішено приступити до відповідного їх упорядкування. При видатній допомозі тут. міщанства, головно Ланів, котре майже в цілости віддалося на зазив Товариства в доставі шутру, як також завдяки безкорисній праці тут. студентства і молоді з сіл Ніньова, Завадова, Голобутова, Дуліб-Грабовець, Конюхова, Ярушиць, Татарська, Братковець-Гірного і Верчан всі могили дістали наразі цементове обрамування, а крім того упорядковано стежки. Виділ Товариства має надію в найближчому році приступити до остаточного викінчення могил та здвигнення тревалого памятника з написами всіх поляглих.

В перший день Зелених Свят відбувся похід стрийських церков при участи всіх священиків і маси вірних. Участь у поході взяло все українське населення міста Стрия, висилаючи рівночасно своїх делеґатів з вінками, яких зложено 48. Крім цього явилися представники доокличних сіл з вінками в числі 16. Разом зложено 64 вінки, між якими видніли написи від громад Грабовець, Дашава, Ярушиці, Татарське-Верчани, Гірне і інші. Ціле свято пройшло величаво.

Своєю працею над упорядкуванням могил і участю в святі дало все громадянство доказ, які дорогі йому могили найкращих наших синів. Віримо, що те саме громадянство, студентство та славна сільська молодь названих громад ще й дальше дбатиме про збереження й забезпечення тих могил та постарається здвигнути на них памятник, гідний слави поляглих.

СОКАЛЬ.

Як щороку, так і в цьогорічні Зелені Свята зложив український Сокаль ураз із найближчою околицею поклін памяти Поляглих. Вже в суботу перед Зел. Святами була у вел. церкві поминальна Служба Божа й панахида, яку відправлено біля гарно прибраної могили. А в неділю по Службі Божій двигнувся процесійний похід із Сокаля й Поториці на місцевий цвинтар, на якому лежать могили 75 українських поляглих. В поході несено 11 вінків, за якими йшов довжезний похід упорядкованими чвірками. На могилах відправив панахиду о. дек. Начай в асисті о. д-ра Верґуна. Прегарне враження робив образ дітей з української захоронки, які складали з пієтизмом цвіти на могили поляглих.

„Нова ера польсько-українського співжиття на Волині".

ПАТ подає вістку, що 14. ц. м. був у Луцьку голова ББ полк. Валеріян Славек у товаристві ґен. секретаря ББ пос. Бженк-Осінського. В салі воєвідського секретаріяту ББ відбулася конференція з участю през. Славека, вол. воєводи Юзефського, всіх послів і сенаторів волинської парл. групи, як також голов повітових рад ББ на Волині.

По рефератах пос. Пулавського, Певного і сен. Двораковського забрав голос полк. Славек, що по загальному схарактеризуванні відносин у світі, обговорив домагання Бльоку. Промовець ствердив, що на Волині, де пристрасти підсичувані, починає все таки зарисовуватись нова ера співжиття. ББ бажає, аби кожний чувся управненим громадянином і хоче, аби потреби українського населення і будова його життя реалізувалися при спільних зусиллях. Якщо навіть повстає тут і там у тому співжитті скреґіт, то проте не слід квестіонувати добре вибраної дороги.

Після того відбулася академія на честь героїв „Польської Гори", а потім прийняття у воєводи Юзефського. През. Славек відвідав опісля „Рідну Хату" підчас вечерниць і продукцій українського хору.

Українські дні у Брні (ЧСР).

Дні 19—21. травня ц. р. у Брні (ЧСР) можна назвати українськими днями пропаґанди української культури.

Дня 19. травня в помешканні Мистецько-Промислового Музею відбулося відкриття вистави сучасних словянських ілюстрованих часописів, яка раніш (від 22. IV. до 7. V) з великим успіхом відбулася у Празі.

Завдяки ласкавій згоді і заходам дир. Словянських Архівів м-ства закорд. справ у Празі проф. д-ра Яна Славіка, для орґанізації українського відділу на виставі в Брні, прислали цінні збірки українських ілюстрованих часописів зосереджені в Українському Історичному Кабінеті, що входить до згаданих Словянських Архівів та вислало свого представника для переведення орґанізаційної праці.

Український відділ на виставі дав 73 назви сучасних ілюстрованих часописів, які надходять рівномірно до Українського Історичного Кабінету з усіх земель заселених українським народом та української еміґрації. Його прикрашено національним прапором, гербом, портретами Шевченка та Франка, художніми образами, мистецько-виконаними вишивками та повісили в ньому інформаційні таблиці.

Все це зробило український відділ найбільше притягаючим увагу відвідувачів від менту відкриття. Всю орґанізаційну працю та влаштування відділу перевів представник Словянських Архівів п. Арк. Животко при допомозі місцевих сил української кольонії. Відкрила виставу вступним словом голова Союзу Словянських Жінок (Єднота Славанських Жен) пані Звержинова та святочна промова старости міста Брна п. Томеша. Цікавий і цінний своїм змістом виклад мав проф. д-р Ф. Вольман на тему історичного розвитку словянської преси. Подавши початки української преси на всіх українських землях докладчик зокрема спинився на добі — заборони українства (1863 р. — Валуєвщина — Емський указ 1876 р.) на Україні.

Далі виступили представники ріжних орґанізацій. В імені української кольонії м. Брна промовляв п. Мирослав Микитка промовою, в якій зазначив сучасне становище українського народу та його змагання.

Дня 20. травня, в звязку з виставою, на сходинах української кольонії відбувся виклад п. Арк. Животка на тему: „Українська преса в її історичному розвитку".

У неділю 21. травня на виставі відбувся виклад чеського письменника п. Ольдржиха Земка на тему: „Україна та українська преса" та представника Словянських Архівів М. З. С. п. Арк. Животка на тему: „Словянські архіви та їх діяльність".

П. Ольдржих Земек, давши історичний нарис українського життя, культури й боротьби, спинившись на історії українсько-чеських взаємин та зробивши історичний огляд розвитку української преси — закінчив свій виклад закликом прислухатися до змагань українського народу та висловом певности в перемогу його визвольних змагань. Повне ознайомлення з історією життя українського народу та щире почуття, з яким прелеґент виголосив свій виклад, викликали серед присутніх глибоке враження

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 19. ЧЕРВНЯ 1933.

ІВАН БИЛИНА. 4)

В чім слабість української літератури?

Типи з чужих культур. — Як виглядає наш тип селянина.

Отже саме в тім діло. Я запитаю: чи це дійсно правда, що слабість нашої літератури лежить у тім, що вона не має західньо-европейської чи західньо-европейських літературних форм і таких ідей і персонажів чи характерів, які мають західньо-европейські літератури?... Бо думаю так: воно правда, що ми взагалі в той спосіб оцінюємо якийнебудь літературний твір, наш чи чужий, себто дивимося, чи він має легкий, гладкий, витягнений у довжину, повний контрастів, порушливий і глибокоумний, інтеліґентний, модерний західньо-европейський діяльог і взагалі спосіб зобразування річей і сильні ідеї і персонажі; але не є правда, що це перша і найважніша причина слабости нашої літератури!

Потім, взагалі не думаю, що беручи на увагу форму, можна до нашої літератури підходити з тими самими критеріями, що до літератур культурних західньо-европейських народів. Я тільки спитаю: чи взагалі можливе, щоби наша література в таких відносинах, як наші нинішні, мала таку саму витончену і вигладжену форму, як якanебудь зі західньо-европейських літератур?... Звісно, що літературна форма не існує тільки сама для себе, але вона є стислою і вірною відбиткою життя, себто відбиткою інтеліґентного товариського діяльоґу і способу висловлювання, який існує в даний мент у даним народі. Отже якщо наш інтеліґентський товариський діяльоґ є ще нині простий і кострубатий, коли не скажемо грубий, а на всякий випадок незурбанізований, то як можемо хотіти, щоби наша форма в літературі була ґладка, тонка і зурбанізована? Навпаки думаю, що витончена, вигладжена, зурбанізована форма в нашій літературі, виглядатиме як щось штучного, кованого, робленого і неприродного і буде саме найпевнішою ознакою її слабости!

Друге щодо ідей і персонажів. Я спитаю: чи воно дійсно правда, що **першою причиною** слабости нашої літератури є брак сильних ідей і персонажів? А чи це не є вже наслідком якоїсь іншої, ґлибшої і більшої хиби нашої літератури, яку наперед мусимо усунути, якщо хочемо усунути слабість ідей і персонажів?... Гадаю, що тим найпершим, що бракує нашій літературі, не є брак сильних ідей і персонажів, такби мовити **уроздріб, але брак** якоїсь одної ідеї чи змісту й одного сильного, ясного і виразного персонажу чи характеру, а власне кажучи, брак **національного типу гуртом,** який нашу літературу відріжнив би від інших літератур.

Скажім докладніше, як це розуміти.

Коли ми, наприклад, читаємо якийсь чужий, розуміється, великої літературної вартости твір, скажім повість, то находимо в ньому ясний, виразний і ріжний від інших націй національний світогляд, психіку і темперамент, загалом національний тип і всі матеріяльні відносини того народу. І не тільки те; але навіть якби хтось, хто, очевидно очитаний у чужих літературах, читав тільки переклад чужої великої повісти і не знав ні її автора ні його національности, то вже по самім світогляді пізнав би, до якого народу та повість належить.

Чи те саме можна сказати про українську повість з інтеліґентського життя? Або чи міг би, наприклад, чужинець сказати на основі лектури нашої повісти, який саме є український світогляд і тип тощо, освіченої людини? Думаю, що цього він ніяк не міг би сказати.

Але не треба чужинця. Ми самі знаємо, що наприклад світогляд, психіка і темперамент персонажів і матеріяльні відносини повістей з інтеліґентського життя Нечуя-Левицького не чисто українські, але багато є в них елементу російського, у повістях Франка є багато елементу польського або якогось неозначеного чи то абстракційного, у Кобилянської німецького або теж якогось абстракційного, не говорячи вже про твори Винниченка, де персонажі, сюжет і т. д. взагалі майже чисто московські!

Розуміється, ми знаємо, звідки це походить: бо, раз, ми політично розділені між ті народи і ми всякли в себе їхні культури, а крім того живемо тим самим, що вони, приватним побутом; далі в нас тоді, коли жили і творили ті наші автори, — (зрештою, так само є ще й тепер), було мало нашої, національно свідомої інтеліґенції, тому ті автори не мали з кого і з чого брати ті типи і світогляд і т. д. Одначе скажу, що нас — себто читачів, громадянство — та справа, коли маємо на увазі літературно-мистецькі вимоги, не обходить. І раз існує самостійна й окремішня від усіх інших українська нація, то мусить теж існувати її інтеліґенція з окремішними духовими і матеріяльними прикметами і рисами і це мусить пробиватися у літературі!

(Продовження буде.)

П. Арк. Животко дав інформаційний виклад про працю Слов'янських Архівів, спинившися на організації, завданню та праці Українського Історичного Кабінету в Празі, що веде свою діяльність під проводом проф. Я. Славіка. Підчас викладу демонстували часописи з вистави.

Крім викладів відвідувачі українського відділу в ці дні діставали відповідні пояснення та інформації щодо виставлених часописів та про українську пресу взагалі.

Закінчилася вистава 5. червня. Серед місцевого населення вистава викликала поважне зацікавлення при чому український відділ зокрема за весь час притягав до себе увагу відвідувачів, серед яких чимало було таких, що вперше знайомилися з українським культурним життям з його реальних виявах.

Крім вистави треба відзначити в ці дні ще — „День слов'янських танців" — у неділю 21. травня, в якому взяли участь: чехи, поляки, югословяни, болгари та українці.

„День танців" почався походом вулицями м. Брна. В год. 2. вулицями міста рушив цей мальовничий похід учасників свята в національних строях та з національними прапорами в супроводі орхестр музики і співів національних пісень.

В год. 3—6. попол. на Сокільському майдані на Дральовому Полі відбувся виступ поодиноких народів в їх танцях при великій кількости глядачів. Першими виступили — югословяни, далі українці, чехи, болгари. Всі виступи робили дуже миле враження, але виступи українські, обєктивно оцінюючи враження, мали чи не найбільший успіх.

З українських танців виконали під власну орхестру: 1) „Козачка", 2) „Катерину" та „Запорожця". „Козачка" виконали двічі — на початку — доросла пара і на закінчення всіх танців мала дівчинка й хлопчик, що викликало серед глядачів велике захоплення.

Треба зазначити, що на виставі Слов'янських часописів і в „Дні слов'янських танців" російська кольонія м. Брна цілковито не брала участи, чим зайвий раз підкреслила своє становище, яке найшло належну оцінку серед чеського суспільства навіть русофільського напрямку.

„Долиною Опору і Стрия".

Краєзнавчо-Туристичне Т-во „Плай" у Львові, йдучи назустріч численним побажанням нашої суспільности, видало провідник по скільських горах, написаний молодим, рухливим письменником мґром Е. Ю. Пеленським п. н. „Долиною Опору і Стрия". Ця книжечка — це мала енциклопедія Скільщини, бо на її зміст складається: в І. частині огляд природописний (ґеольоґія, підсоння, рістня, звірня), історичний, літературний і побутовий (господарські відносини, матеріяльна, суспільна і духова культура, людове мистецтво); в II. частині є опис усіх важніших шляхів туристичних цілої долини Опору і горішнього Стрия. Звернув тут автор увагу не тільки на феномени природи і красу краєвиду, але також на українські історичні памятки від найдавніших до найновіших часів (Урич, Бубнище, Розгірче, Ключ, Маківка і ін.). Сміло можемо казати, що це одиноке у свому роді видання. Книжечка ілюстрована, чепурно видана і з схематичною мапкою.

Т-во „Плай" плянує дальші подібні видання, а саме про Ґорґани, Чорногору і т. д., розуміється, якщо це видання стрінеться з прихильним приняттям старшого і молодшого громадянства, на що воно вповні заслугує. Ціна приступна, бо всього 1 зол., з опустом при більших замовленнях. Дістати можна у всіх наших книгарнях і у книгарнях „Руху" на двірцях та в „Плаю".

Д. Коренець.

НІМЕЧЧИНА ЗАБОРОНИЛА НАЙБІЛЬШЕ ЧЕХОСЛОВАЦЬКИХ ЧАСОПИСІВ.

Пруський міністр внутрішніх справ подав урядам спис усіх закордонних часописів заборонених у Німеччині. „Аж до дальшого зарядження" заборонено загалом 254 закордонних часописів. Є це часописи більше ніж 20 европейських і позаевропейських держав. Поодинокі держави в списі заступлені так: Америка 9, Аргентина 2. Бельгія 7, Канада 2, Данія 4, Данціґ 3, Анґлія 5, Франція 31, Голляндія 9, Латвія 2, Литва 1. Люксембурґ 5, Австрія 37, Польща 24, Румунія 7, Басейн Саари 4, Швеція 1, Швайцарія 26, СРСР 9, Еспанія 2, Чехословаччина 66 часописів.

Економічний огляд.

Українська хроніка.

З НАРОДНЬОГО ГОСПОДАРСТВА ЗАКАРПАТТЯ.

З викладу, що його виголосив недавно доц. Демяницький в семинарі соціяльно-економіки Закарпаття в українському університеті в Празі виходить, що найбільше доходовою галузю нар. господарства по ту сторону наших Карпат є скотарство. Воно дає річно біля 500 міл. корон прибутків і щойно за ним іде виноградництво (біля 120 міл.) і садівництво (біля 40 міл. корон у рік). Скотарство є найважнішим, а подекуди навіть одиноким джерелом, звідкіля наші селяни на Закарпатті черпають потрібну готівку. Не зважаючи на те, що обєктивні умовини збуту сприяють плеканню скотарства на Закарпатті, воно там у порівнанні до передвоєнного часу міцно занепадає. Найбільше зменшилось число кіз (на 56 відс.); овець (43 відс.), менше рогатої худоби (на 24 відс.) і свиней (на 10 відс.).

Польська хроніка.

ТРУДНОЩІ МІЖНАРОДНЬОЇ ТОРГОВЛІ І ПОЛЬЩА. — ВИВІЗ ДО СРСР.

Девізово-митні барієри у світі є такі високі, а надія на господарське перемиря така невелика, що ледви чи можна дивуватись розжареному до червоности радянофільству поляків. Параліж міжнародньої торговлі відбивається на Польщі фатально. За 5 місяців ц. р. осягнула вона ціною насильної редукції ввозу активне сальдо торг. білянсу у висоті 45,174 тисяч. За той самий час минулий рік приніс надвишку вивозу над ввозом 111,800 тисяч! При таких цифрах можна піти навіть на найбільше ризиковні концепції. Та — до речі — концепція зміцнення торговельних оборотів Польщі в напрямі східнього сусіда не скриває ніякого великого ризика. З точки політики — Радянщина згідно з найновішим курсом Сталіна-Кагановича відказується уже зовсім від світового більшовизму, заявляючи, що для неї вистарчає „соціялізм в одной странє". З точки господарства — Радянщина платить свої зобовязання точно, чому навіть не перечить гітлерівська преса. Зате найважчим моментом у так бажаному оживленні польського товарообміну з СРСР є кредити. Більшовики хочуть купувати — ось знову відвідали Варшаву їхні репрезентанти, Абель й інж. Зиблицький, але вони хочуть кредитів і ще раз кредитів, а Польща потребує грошей і ще раз грошей. Аби поправити ситуацію тут на Шлеську, польський уряд уділив на останні польсько-радянські трансакції 50—75 проц. гарантії. Та в експорті до СРСР заінтересовано багато інших польських бранж, а уряд далекий від гарантійного лібералізму. Однак треба таки зазначити, що польсько-радянська торговля, коли її рівняти з минулорічною, тепер таки зросла. Та разом із тим годі не добачувати того, що радянський ринок не заступить Польщі тих ринків, які вона за останній час стратила.

ЖИДІВСЬКА КООПЕРАЦІЯ В ПОЛЬЩІ.

З приводу „Кооперативного дня", опублікувала польська преса ріжні дані про кооперацію. З тих даних вибираємо дещо про маловідому в нас жидівську кооперацію. Серед неї переважає кредитовий сектор. Торговельних і продукційних кооператив є багато менше. Союз жид. кооп. нараховував на 1. січня 1933 р. 647 кооператив ріжного типу з 200 тисячами членів. З тих 647 було 572 кредитових, 16 сіль.-господарських, 13 торговельних, 5 будівельних, а 41 продукційних і робітничих. Фінансовою базою кредитових кооператив є щадничі вклади, а тільки в малій частині кредити банків. Сальдо прим. кредитів, затягнених у Банку Польському і Краєвого Господарства ледви переступає 1 проц. оборотових засобів.

ЕЛЄКТРІВНЯ У СТАНИСЛАВОВІ В МІЖНАР ПРОЄКТІ ПОБОРЮВАННЯ БЕЗРОБІТТЯ.

Комісія експертів Л. Націй переглянула проєкт. ріжних держав для поборювання безробіття у міжнар розмірах і приняла до свого рапорту проєкт електрифікації польських залізниць і будови великої електрівні в Станиславові. Чотири інших проєктів, принятих нею дотичать Балкану і надбалтійських держав.

Світова хроніка.

У НЕПЕВНІЙ АТМОСФЕРІ ЛЬОНДОНСЬКИХ НАРАД.

Ріжноманітність господарських інтересів і господарських навіть структур, — це найбільше маркантна риса світової конференції, що зрештою зовсім очевидне при збіговищі репрезентантів 66 держав. Мало що не кожна держава устами свого делегата проголосила свій „найбільш успішний" підхід до справи розвязання гордійського вузла, господарської анархії. Навіть групових єдностей майже не видно, хіба тоді вона запрезентувалась, коли йшло про сконцентровану атаку англьо-французів на валютарну політику американців. А поза тим... Бенеш прим. складаючи заяви нібито в імені Малої Антанти не згадав ні словечком букарештенської конференції і постанов бльоку аграрних держав. Та вже на конференцію їхали делегати ріжних держав з ріжним наставленням. Америка воліла звитись на конференцію з депреційованим доляром, Німеччина з мораторією трансферу (здержанням виплат), Польща і можливістю репрезентування „стабілізації і ладу в міжнародньому хаосі"... Чи не були би то цікаві теж студії для психольоґів: німці, що переборщують свою бідність, поляки знов, що переборщують добробут та хваляться успіхом господарського свого режиму? Не хочемо перечити, що Польща зі стійною валютою і свобідним девізовим оборотом є одною з тих нечисленних держав, що роблять добре враження. Але якою ціною!

Але вернім до світової конференції. Стабілізація валюти чи вільний товаровий оборот чи зріст цін? Що з тих трьох речей важніше, що в першу чергу мусить сконцентрувати увагу всього світу і вирішення делегатів? Однодушности під тим оглядом немає і все губиться у теоретичних міркуваннях делегатів. Тому нічим и дивне те, що виступ Літвінова, його конкретні пропозиції звернули загальну увагу. Купимо за міліярд долярів, вичистимо може на половину магазини, де зложені світові запаси, якщо дасьте нам кредити... Це короткий сенс радянської заяви (що до речі ціле теж в англійців, які віднекались, як відомо, від торговельних взаємин із СРСР). Цей виступ Літвінова з новою силою видвигнув момент міжнародного довір'я, кредиту і т. і.

Чи з хаосу тонів зродиться чарівна симфонія нового „проспериті"? Тимчасова стабілізація доляра на нижчому рівні, яку заповідають і уступки Рузвельта у справі воєнних довгів до приняття 10 проц. анґл. рати включно — це мабуть перші обяви доброї волі американців, аби розсіяти дещо важку атмосферу конференції.

В. Н-вич.

Відгомін Городка перед судом.

РОЗПРАВА ПРОТИ 7 МОЛОДИХ УКРАЇНЦІВ ЗА ЗЛОЧИН З 97. ПАРАГРАФУ.

Десятий день розправи.

На початку розправи поставив д-р Шухевич внески, щоби: покликати військових знавців на ствердження віддалі між Городком а Ставчанами, яка за мірами оборони виносить 17 км.; покликати низку свідків, що К. Жук в моменті нападу була від 2 годин в хаті Горошка і нападу не бачила, так, як пізніше оповідала ріжним людям; щоби переслухати врешті трибунал й оборонців у наглому суді на розбіжности тодішних зізнань з теперішніми К. Жук, що є, як сам прокуратор підчеркнув, одиноким свідком проти Куспіся і тому мусить бути провірений з усіх боків. Прокуратор спротивився допущенню цих доказів, а трибунал після довшої наради (в год. 11.30) допустив тільки внесок в справі свідків, на ствердження неправдомовности та невіродостойности К. Жук.

Безконечною чергою.

З черги починають переслухувати свідків. Перший з них, св. **Юзеф Сурмяк**, гімн. ученик, пробував говорити раз з Куспісем про УВО, але той не сказав св. нічого, другий, **Фр. Олеховський**, бетоняр, позичав раз у Куспіся револьвер, який пізнає навіть серед револьверів на суд. столі, третій **Адам Муринський**, коваль зі Ставчан, бачив теж той револьвер і навіть просив, щоби К. дістав такий для нього, а Куспісь говорив раз йому: „надейдзє еднак дзєнь заплати, кеди сендзямі бендзєм ми". Обв. Куспісь вияснює, що знав св. як комуніста і тому теж хотів такого вдавати. Четвертий св. **Олена Стеблецька**, абс. торг. школи з Городка, бачила, як Старик біг і впав, як 6—7 юнаків бігло гусаком в поле, а окремо бігло трьох, що стріляли. Св. зізнає дуже неясно. Пятий св. **Ольга Татух** з Дрогобича, оповідає, що Коссак мав щодня лекцію з її донечкою від 3. год. поп., опісля сидів до вечора біля хворого чоловіка. Зате діставав 25 зол., але св. крім того не помагав йому нічим.

Довший час тривають зізнання ком. поліції **Вільгельма Оленкевича** з Перемишля. Коссака не знає, але слідкував за ним через агентів підчас його побуту в Перемишлі. Коссак був в „Українськім Голосі", що на думку св. видавався за гроші Коновальця та зустрічався з ріжними підозрілими у членстві ОУН людьми. За К. слід

ВІДГУКИ ДНЯ.

Серед своїх — до своїх.

„Федір Дудко, зредукований службовик Бібліотеки, просить дати йому місце доворця, возьного, куреора, управителя домом чи інше заняття. Грамотний. Адр.: Львів, Піскова 21, м. 9."

Чотири рядки дрібного друку, а як багато, як жахливо багато в них змісту.

...„зредукований службовик Бібліотеки"...

Коли йде про точність, то зредукований по сімох літах праці в бібліотеці Наукового Т-ва Шевченка.

...„Просить дати йому місце доворця, возьного, куреора, управителя домом"...

Кожне в тих занять не компромітує людини, але хто його так легко дасть?! Адже за місце доворця жадають відступного, на возьного і управителя домом кавції, а на куреора доброго здоровля і здорових нервів.

Деж набере цього всього людина, яка на сторінках часопису просить не дати йому і його рідні згинути з голоду.

Скільки голодних днів треба було, щоби занести таке оголошення до „Діла"?!.

А тепер останнє пояснення...

Федір Дудко...

Ніхто не подумає, що це той самий, що стільки гарних річей написав, якого трильогія „В заграві" направду добра річ і направду цінний вклад у нашу воєнну літературу. Хібаж — скаже громадянин — можливе, щоби український письменник, заслужений і працьовитий письменник примирав голодом у Львові раз, у Галичині два, на Західних Землях три, а серед українців чотири!

Громадяни і Громадянки! Не віритe? Не може Вам у голові поміститися?!

Даю Вам найсвятіше слово чести, що той самий. Той самий, що цілу днину працював серед запорошених книг бібліотеки, а цілу ніч писав у маленькій кімнатці повісти й оповідання, спомини і статті для себе, для мене і для Вас. Для всіх нас.

Тепер здається не пише. Літературна творчість то не посада, то навіть не заробіток. То пекучий вогонь, який не дає заснути, а не дається вгасити. Він рветься з грудей вічно і вічно, до свого призначення — прояснювати темінь ночі, запалювати хмари, освічувати шлях.

Хіба, що перо виховзується зі знеможених голодом рук...

Такий вогонь то прокляття і благодать, тортура і розкіш. Без нього лекше дійти до гарно уладжених кімнат і емеритури, з ним лекше... втратити посаду.

Не раджу батькам просити Бога, щоб їх син був письменником, але не хочу дожити тої хвилі, коли Бог вислухає їх.

Галактіон Чіпка.

кувала цілий час агентка Буськівна, а поліцай легітимував навіть його з Качмарем у ресторані; тоді вони мотивувалися, що обговорюють справу Лугів. Св. чув конфіденціонально, що Коссак їздив теж до Берліна, бачив там і говорив з Коновальцем і мабуть, побуваючи у Перемишлі, привозив від нього якісь інструкції — але свідок застерігається, що це його комбінація. Обв. Коссак вияснює, що він у Перемишлі не був, але зате в Дрогобичі є другий Зенон Коссак, теж бльондин і може він був в цьому місті.

Обор. д-р Глушкевич „витягає" питаннями від св., що він не ствердив, чи в Перемишлі був той Коссак, що сидить на лавці обв., що св. не знає, куди виїздив за кордон і звідки приїхав К., а в вже нині ставить питання: „А чи Коссак міг тоді бути в Австралії?" Це питання предс. зносить та дає оборонцеві догану за його заввагу: „Достосовуюся!" Д-р Гл. заповідає, що з цієї догани витягне консеквенції.

Городецькі свідки.

Після перерви зізнає св. **Щепан Гапка,** гімн. з Городка, товариш обв. Цапа. Св. не чув, щоби Цапа називали „жидком". Куспіся пізнав під судом у трійку з Цапом й Андрушковим, усі сиділи навіть у коридорі пошти та дожидали, поки К. верне з розправи. Тиждень пізніше ждав св. на Куспіся на стації з Цапом і пішли з ним під гімназію де мали бити професора, але той не прийшов. В день до нападу Цап не був у школі, в свм день нападу був, а в моменті нападу був Цап у бурсі. Звідти оба пішли дивитися на трупа Старика та на вогонь на передмісті. Вечором повернули оба до хати.

На питання оборонців стверджує св., що Цап був дуже добрим товаришем у школі та що командант постер. в Городку Пура кликав його тиждень тому, щоби прочитав свої зізнання і в суді зізнавав згідно з ними (цю заяву запротоколовують) та що про побиття проф. Ляксера ходило не так Цапові, як йому і він дав навіть Куспісеві сукату палицю. Св. зізнає ясно і робить добре враження.

Св. **Бронислав Сліпко,** канд. учит. сем., поляк, бачив в день нападу в год. 15.29 Куспіся на стації в Городку з якимсь вищим від нього брюнетом, але ззаду пізнав його тоді тільки по рості. На питання предс., чи рішуче бачив Кусп., каже, що не виключає помилки. Прок. хоче навернути св. на рішуче пізнання К. і каже йому одягнути куртку, але св. каже, що той тип на звірці був у зовсім ясній вітрівці. І цього св. кликав ком. Пура на постерунок читати протоколи та погрожував навіть йому за евент. зміну зізнань. Не чув теж св., щоби Цапа називали „жидком".

Цікаво зізнає по польськи українець **Петро Михайлюк,** студ. прав **Ян Ленчак** та його брат **Роман Ленчак,** які в день нападу їхали з Куспісем в год. 9.30 до Львова.

Д-р Шухевич: Чи поліція піддавала вам марку револьверу Куспіся?

Прок.: Звертаю увагу пана предсідника, що д-р Шухевич спеціяльно формує питання, які мають дискредитувати поліцію.

Д-р Шухевич: Застерігаюся проти таких інсинуацій.

Прок. (з притиском): Садистично формує питання

Д-р Шухевич: Я не прокуратор!

Д-р Біляк поставив внесок на покликання батька обв. Мотики, Теодора, як свідка на факт, що обв. Мотика в червні 1932 р. виступив з ОУН, заявив це батькові і змінив від тоді зовсім спосіб життя. Прок. до внеску прихиляється.

Драматичний момент зі свідком.

З черги зізнає св. **Володмир Андрушків,** студ. прав, якого прізвище нераз уже згадувалося у процесі і який був навіть арештований, як підозрілий в нападі на пошту. Через те прокуратор противиться, щоби він присягав. Св. був у день нападу в год. 15.29 на стації, тоді, коли Сліпко мав бачити Куспіся, але його рішуче не бачив. Куспіся знає довго, з Цапом товаришує від дитинства, не чув, щоби його називали „жидком", а знає, що цілу його родину називають „Данили". Свідок зізнає ясно, по мужеськи і відходячи, стискається з усміхом рукою обв. Цапа та обв. Куспіся.

Св. Едвард Щомбровскі, уч. учит. сем., вертав у день нападу в год. 15.29 зі Львова, тодіж, як Сліпко і бачив Куспіся з якимсь типом на стації з боку. Св. бачив їх не там, де Сліпко, а з другого боку стації, бачив, як Андрушків говорив з ними і пішов у віддалі 15 м. за обома до міста. Куспісь був тоді інакше зодягнений, як казав Сліпко, а зрештою св. не пригадує і не бачив обв. К. здалека.

Прикликаний на салю Андрушків рішуче стверджує, що Куспіся на стації не було. Щомбровський не знає, що казати й бентежиться. Прок. накидається на св. Андрушкова: „То ви кажете, що свідок Щ. говорить неправду? Ви, що були арештовані й запідозрені в тій справі? Ви, що сиділи 5 міс. в тюрмі?" Прок-ові вибігають на чоло жили і він червоніє, але Андрушків спокійно каже: „Так я сидів, я був підозрілий, я був арештований! Але я шестий раз зізнаю однаково, а той що раз інакше". Оборонці говорять щось до трибуналу і предс. успокоює прокуратора, що в цьому інциденті мав ще один „чорний" момент.

„Арештовано ґо, жеби сен намисліл..."

Св. Ярослав Лагута, уч. ґімн., що мав бачити Куспіся серед тих, які йшли під пошту і кликати до нього „Міську" і якому відтак К. мав погрожувати за те, — відкликує ці зізнання: Він бачив серед йдучих тільки когось подібного до К. і справді кликнув до нього „Міську" — але ніхто ні тоді не відізвався, ні пізніше ніхто йому не погрожував. Св. стверджує, що все інше наказала йому так, як у поліц. протоколах, зізнавати, поліція, а в суді йому тільки прочитували протоколи.

Прокуратор встає і заявляє з криком, що цього свідка він арештує і запідозрює у фальшивих зізнаннях та кличе на салю: „Пане вивядовцо, проше арештоваць тего пана, жеби в кримінале намисьліл сен, як зезнаваць!" Якийсь аґент хоче входити перед трибунал, але в тому моменті всі оборонці підносять руки вгору, встають і не дозволяють. Настає одна з рідко бачених в суді сцен. Д-р Старосольський просить занотувати мотиви, для яких хоче прок. арештувати свідка („жеби намисьліл сен"), д-р Біляк просить запротоколувати, що свідка доручує прок. арештувати ще поки його скінчено питати. Прок. опадає блідий на крісло.

Дальші допити оборони виказують, що на поліції піддавали свідкові подробиці слідства та залякували тюрмою, а до суду водив його поліціянт — і він був дальше під страхом тих погроз.

Сензаційна заява оборони.

Прок. заявляє вдруге, що арештує свідка, трибунал іде на нараду. Д-р Біляк заявляє голосно: „Я хочу ще свідка випитати!" На салі і в лаві журналістів великий рух.

По короткій перерві обор. д-р Глушкевич складає таку заяву іменем оборони: В цьому трудному процесі пан прокуратор вже кілька разів викликав роздразнення та загострення, які перешкоджають спокійному розглядові справи. Пан предс. мусів сам нераз реагувати на залякування свідків прокуратором. Якщо це повториться, заявляємо, що будемо мусіти зложити оборону підсудних. Друге: Ми маємо ще низку питань до св. Лагути і просимо йому забезпечити можливість спокійного зізнавання. Крім цього вносимо на покликання ще раз св. Сліпка, Щомбровського, Гапки та ком. Пури на вияснення ненормальних умовин слідства в Городку.

Прок.: „Перша ченсць осьвядченя оброньцув мне не обходзі і єст мі обоєнтна. Цо до друґей спшецівям сен, а св. Лагутен єднак арештуєн".

Трибунал іде на нараду і відкидає усі внески оборони, а предс. заявляє, що на виступи прок. реагуватиме завжди в межах законів. На цьому переривають в год. 16. розправу до понеділка, а арештованого Лагуту, молодого й поденервованого хлопчину, відводять аґенти до тюрми.

*

Саля опорожнюється. Усі поденервовані сьогоднішним, повним інцидентів днем. На обв. Коссака чекає на коридорі п. Татухова та його сестра, що дістали дозвіл бачитись з підсудним братом і знайомим.

Виходять поденервованою ходою оборонці і прокуратор, якого бліде обличчя та грізно стиснені уста показують, що в нього був сьогодні справжній „чорний день"...

—o—

НОВИНКИ

— Торги та вистава гуцульського мистецтва. В Кутах біля Косова, в днях 13—19. VI. ц. р. відбуваються великі торги і вистава гуцульського мистецтва. У великій кількості зібрані експонати (килими, вишивки та ін.), прегарно представляють багатство і високий рівень нашого народнього, гуцульського мистецтва.

— Погода. Офіціяльний метеорольоґічний інститут стверджує, що ранками над нашими головами збираються хмари, небо захмарене до полудня, а потім випогоджується. Така погода буде імовірно переважати у найближчих днях. Характеристичне явище, що в цілій Італії панують тепер бурі, що винищують сади та виноградники.

— Новий провінціональний орґан. З днем 15 ц. м. появилося в Сокалі 1-е число часопису Сокальської Округи „Наше Життя", що виходитиме двічі в місяць. Перше число нового часопису, що його видає і редаґує комітет, а за редакцію відповідає Павло Томчук, зредаґоване цікаво. Поміщена в ньому крім кількох статтей, авторами яких є провідники повіту (д-р Роман Перфецький, Б. Чайковський, Демянчук), дуже багата хроніка з життя українських повітових установ, а також українських установ по селах повіту. Адреса Редакції „Нашого Життя": Сокаль, вул. Косцюшка 29 (Українбанк).

— Кінець матури у Польщі. Нові зміни у середніх школах у Польщі передбачують іcтнування матури до 1937 р. Уже у 1938 р. учні, що скінчать середню школу дістануть тільки лiцейні свідоцтва зрілости.

— Габілітація о. д-ра Льва Глинки на доцента канонічного права при теольоґічнім виділі Греко-кат. Духовної Академії у Львові відбулася на основі латинської праці: „De potestate episcoporum nec non praerogativis metropolitanae potestatis in bona Ecclesiae temporalia in Oriente novem primis saecularis".

— Із радія. У вівторок в годині 17.15 трансмітуватиме львівська радіостація концерт Народнього Хору ім. Лисенка під дириґентурою С. Сологуба з Варшави.

— Дир. Гожица лишається. На засіданні львівського маґістрату перейшла ухвала, якою рішено продовжити контракт з директором міських театрів і послом ББ. В. Гожицою на дальші два роки на тих самих умовинах.

НІМЕЧЧИНА ДОМАГАЄТЬСЯ КОЛЬОНІЙ.

БЕРЛІН, 17. 6. ПАТ. В господарській комісії економічної конференції в Льондоні міністр Гуґенберг зложив меморіял, у якому німецький уряд домагається, щоби Німеччині признали кольонії в Африці. В них Німеччині, як народові, отворився би простір, на якому могла би вести кольонізаційну акцію для виконання великого діла миру.

І терени на Сході Европи?

ЛЬОНДОН, 17. 6. ПАТ. Деякі часописи помістили Гуґенберґів меморіял, із якого виходить, що Німеччина крім кольоній в Африці домагається теж теренів для поселення на Сході Европи.

Димісія мін. Гуґенберга?

ЛЬОНДОН, 17. 6. ПАТ. Меморіял Гуґенберґа є неабиякою сензацією. Німецька делегація повідомила Мекдональда та Колійна, що не бере відповідальности за цей документ, що є особистим Гуґенберґовим поглядом. У колах німецької делегації є збентеження з причини кроку, за який Гуґенберг стане жертвенним цілом. Гуґенберґа нині відкликали і вечором виїздить до Берліна. Сумніваються, чи вернеться до Льондону. Муж довіря Гітлера в німецькій делегації бурмістр Гамбурга Крогман сказав представникові преси, що треба сподіватися димісії Гуґенберга зі становища міністра, бо, на думку Крогмана, годі толерувати, аби Гуґенберг наражував на сміх німецьку делегацію, підривав авторитет і одноцілість німецької закордонної політики, заступленої передовсім Гітлером.

Відкликали Гуґенберґів меморіял.

ЛЬОНДОН, 17. 6. ПАТ. Згідно з вістками секретаріяту економічної конференції німецька делегація небаром пісія 12. години пополудне відкликала Гуґенберґів меморіял.

—o—

ЗАСТРІЛИЛИ ПРЕЗИД. ЖИД. ПРЕС. АГЕНЦІЇ.

ЄРУСАЛИМ, 17. 6. ПАТ. Учора вечором двох незловлених досі людей застрілило в Тель-Авіві президента політичного департаменту Жидів. Телеграф. Агенції д-ра Арльософофа. Поліція визначила 1.500 фунтів стерлінгів за викриття вбивників.

ЗЛ. ДЕРЖАВИ ЗБРОЯТЬСЯ.

ВАШИНГТОН, 17. 6. ПАТ. Президент Рузвельт згодився на виасигнування 9,362.000 долярів на будову літаків і 32 воєнних кораблів.

ШЛЯЙХЕР У ШВАЙЦАРІЇ.

ПАРИЖ, 17. 6. ПАТ. „Матен“ стверджує, що генерал Шляйхер є справді в Швайцарії під прибраним назвищем. Місце його побуту затаюють навіть перед найближчими приятелями.

ЛАТВІЯ МОЖЕ ВИВОЗИТИ МАСЛО.

БЕРЛІН, 17. 6. ПАТ. Німецький уряд відкликав відплатну заборону про імпорт масла з Латвії. Сталося це тому, що латвійський уряд заявив, що поробить заходи задля унеможливлення дальшої протинімецької бойкотової акції.

ТРОЦЬКОМУ НЕ ПОЗВОЛИЛИ ВЕРНУТИСЬ ДО СРСР.

МОСКВА, 17. 6. ПАТ. Берлінська „Фос. Цтг.“ з 8. 6. і інші часописи повідомляють, що уряд СРСР позволив Троцькому вернутися до СРСР. „Фос. Цтг.“ покликалася на заяву, яку Троцький дав представникам турецької преси. Агенція Тасс уповажнена ствердити, що ця заява Троцького незгідна з правдою. Бажанням міжнародного авантюрника є лише змилити читача. Троцького видалили на основі закону з 20. II. 1932. і цей закон обовязує та буде й далі обовязувати.

— **Вечір гумору та пісеньок** дають артисти американських та англійських ревіових театрів Оля Ліліт і Вл. Ґодік 20. ц. м. у салі поль. Муз. Т-ва, заходом концертового бюра Тірка. О. Ліліт була колись головною артисткою жидівського театру „Азазель“.

— **Хто виграв?** Третього дня тягнення Клясової Льотерії впали виграні на такі числа: 50.000 зол. на ч. 44482. 20.000 зол. на ч. 56395. 15.000 зол. на ч. 40337 139690. 10.000 зол. на ч. 127277. 5.000 зол. на ч. 109677 123650. 2.000 зол. на ч. 116324. 1.000 зол. на ч. 24294 59295* 94510 115552 500 зол. на ч. 5087 32170 40363 124611 127114. 400 зол. на ч. 4709 14029* 36650 83821 123941 130612 138592. 250 зол. на ч. 159 29277 29626 32068 38446 46043 56069 59147 80301 108141 135297 141263 154188.

— **Намагане самогубство приятельок.** У молочарні Дебори Баднер при вул. Янівській 12. у Львові напилися пива з лізолем дві приятельки: 21-літня Марія Туркевичівна та 26-літня Павлина Шевчуківна. В грізному стані відвезли їх до шпиталю. Причина: нещасне кохання.

— **Тягарове авто** зі Стрия 53 п. п. зударилося на пл. Марійській з таксівкою Василя Валіцького. Жертв у людях не було, лише таксівка вийшла з катастрофи знищена.

— **Жертви громів.** У Дрогобиччині лютувала курговина з громами та зливним дощом. Грім поразив 42-літню Анну Фаек зі Стронної, як схоронилася перед дощом під деревом. У Колпці грім ударив у стайню Степ. Потамара. Стайня згоріла, жертв у людях не було. В Синевідську Вижнім грім попарив і оглушив 10-літнього Юрка та 12-літню Ольгу Головку та діти, які там хвилево були, 7-літнього Мойсея Квафмана, його 8-літню сестру Ліфшу. Ця остання осліпла. — З Тростянці (Снятинщина) підчас бурі грім поразив 4 особи; 15-літня Палійчуківна та 5-літня Гойданюківна згинули на місці, а Миколу Гойданюка і Параську Семенюк вдалося відратувати.

— **Осторога для дентистів і їхніх пацієнтів.** Одна варшавська громадянка подала в суд скаргу проти державного скарбу за те, що підчас лікування зуба в державній дентистичній клініці затроєна сифілісом. Затроєння прийшло через необережність лікаря. Суд розбиратиме предложені докази.

— **Ріжні вістки.** Пруське міністерство освіти видало наказ, щоби на день 28-го червня в усіх школах учителі відповідно відсвяткували роковини підписання версайського договору, пояснюючи учням його значіння. — Один варшавський громадянин Йосиф Гломбінський зумів виманити від одної багатої дами 10.000 зол. на свій буцім-то незвичайний технічний винахід, що дає змогу вводити в рух авта. — Жиди в Німеччині приневолені ставати вегетаріянцями тому, що не мають змоги їсти мяса з ритуальних різниць, заборонених теперішньою владою. — У Берліні засудили на півтретя року вязниці і 100.000 марок колишнього комісаря від опіки безробітними Гереке, що надуживав свого становища і крав гроші. — У Парижі помер славний колись італійський соціяліст Тревес, що виеміґрував з Італії. — Німецький пасажирський пароплав Бремен переїхав шлях від Нюйорку до Шербурга за 4 дні 17 годин 43 хвилин; це найшвидша дотеперішня його їзда.

— **Смерть диригента підчас вистави.** Диригент гамбурської опери Егон Полляк, що приїхав на гостинні виступи до Праги, вмер несподівано підчас самої вистави „Фіделія“ у німецькім театрі. Саме диригував він перші партії з І-ої дії. Полляк уроженець Праги, де скінчив університет на математичному факультеті. Присвятившися музиці став диригентом у міському театрі в Брюн, згодом у Ляйпціґу, Франкфурті та Гамбурзі. Мав Полляк 54 роки.

— **Смерть великого журналіста.** У Барцельоні помер у 70 р. життя славний англійський журналіст Еміль Джозеф Діл.ьон, що грав чималу ролю підчас великої війни як знавець ріжних країв і підчас мирової конференції як інформатор. Ще як студент рішив він вивчити східноевропейські мови і довший час слухав викладів в університеті в Петербурзі та Київі, а навіть став доцентом університету в Харкові. Знав він особисто всіх визначних рос. діячів і підчас війни та революції часто дописував до „Дейлі Телеграф“-у, де був співробітником майже 50 літ. Останніми часами дописував постійно з Еспанії.

— **Есперанто стає в пригоді.** З нагоди міжнародного пластового зїзду „джамборі“ в Будапешті, мадярська дирекція почт випустила серію листівок з видами Мадярщини. Помістити на почтовій листівці пояснюючі написи в мовах усіх народів — учасників зїзду було неможливо. Щоби не образити якого народу, поміщено написи в трьох мовах: мадярській — мові держави, що видала листівки; французькій — урядовій мові міжнародного почтового союзу — і есперантській, як невтральній міжнародній помічній мові.

— **Мігрена.** Нема хіба на світі жінки, яка не терпіла би вряди-годи на мігрену. Наглий і чимраз сильніший нестерпний біль, звичайно лише одної половини голови це типовий прояв цього терпіння. Перша умовина щоби усунути біль є: спокій і таблетки Аспірини. Ділальні субстанції Аспірини дістаються при помочі обігу крови до болючих місць і біль скоро втихає. Кровоббіжні посуди розширюються, наслідком чого кров знову нормально кружить, а біль поступенно зникає. Рівночасно зменшується вразливість на біль відповідних мозкових осередків.

З театру.

ТЕАТР РІЖНОРОДНОСТЕЙ: *ТЕАТР МЕХАНІЧНИХ АРТИСТІВ.*

Театр аматорів, що у деяких хвилинах стають артистами. Ляльковий театр виправдує себе тільки тоді, коли ляльки своїми порухами творять яко мога сильну оману, що на сцені бачимо живих людей. Лялька стає карикатурою людини, коли наслідує те, що в людині якнайбільше механізоване. У даному випадку режисери цього театру не мають ще вправи як орудувати ляльками, рухи ляльок занадто обмежені, а що найгірше: глядач бачить увесь час шнурки. Дотепи та пісоньки безпретенсіональні, хвилинами вдатні, але мало оригінальні, студентські. Гарні декорації та дві-три живіші сцени не ратують млявого настрою цілої вистави. *м. р.*

—o—

З кіна.

КІНО КАСІНО: „ДИВОГЛЯДИ“

Фільма оригінальна тим, що її дієві особи це природні потвори: каліки, карлики, деґенерати, що заробляють на життя у мандрівнім цирку, як артисти і вимкові зразки людського звіринця. Навіть буцім то нормальні люди, що складають цю циркову трупу, такі як субретки, вольтижерки та атлети, стають самі під впливом такого товариства анормальні. Головний епізод: кохання карла і циркової красуні змальований із брутальною силою.

КІНО АПОЛЬО: „В КОЖНІЙ ПРИСТАНІ ДІВЧИНА“.

У головній ролі Альберт Прежан, що вславився першою своєю фільмою „Під дахами Парижа“, виступає тут як веселий моряк, що мандрує із Марсилії вантажевим кораблем по світі. Має він невідступного товариша, добросердого черевана, який поневолі стає його суперником, коли оба починають залицятися до дівчат, принагідних знайомих. Фільма безжурна, весела, має кілька дуже добрих характеристичних сцен.

З нових видань.

ЛІТОПИС БОЙКІВЩИНИ, рік III., ч. 2, Самбір, 1933.

Другий випуск цього одинокого у нас наукового видавництва на провінції є присвячений у трьох четвертинах доісторичній археольогії Бойківщини. Автор цієї частини, д-р Володимир Кобільник, віддає весь свій вільний час досліджуванню тамошніх доісторичних часів і не жаліючи труду та великих коштів (33 поїздки в терен в часі одного тільки 1932 р.!) довів за час кількох літ до того, що сьогодні розкриваються там для цієї ділянки науки зовсім нові горизонти. І так багато могил, городищ, та окремих находок вказує на досить густе заселення Бойківщини вже від неоліту та повалює тим стару, безпідставну думку про її безлюдність аж до польських часів (XIV. ст.). Вже від бронзової доби була „Руська Путь" головною комунікаційною артерією з Закарпаттям, а нововідкриті могили з „крашеними кістяками" є доказом приходу передкімерійських номадів аж з далекої Наддніпрянщини. Вкінці село Спас, знане досі в археольогії тільки з короткої згадки про його „замчище", є тепер осередком великої оборонної системи з княжих часів, до якої належить Ступниця, Смільниця, Ґрозьова, Туре, Сторожзя та Бачина.

Крім статтей, зладжених на підставі пильного перешукування терену, літератури й музейних збірок є у „Літописі" також і зовсім добрий звіт з перших власних розкопок д-ра Кобільника у Городищі, із спеціяльним узглядненням остеольоґічного матеріялу. У цьому напрямку він як лікар-археольоґ буде першим у нас досі знавцем, і як такий є щиро витаним робітником у цій ділянці науки. При відповідному опануванні фахової літератури та достаточній практиці в терені зможе він легко стати поважним дослідником та працюватиме успішно поруч з фахівцями над виповнюванням прогалин у нинішньому стані знання нашої археольогії.

Поза археольоґічною частиною є у „Літописі" ще гарна стаття О. Ляшецької про бойківські вишивки, вичерпуючий квестіонар д-ра М. Скорика відносно писанок, цікаві спомини проф. І. Филипчака „Про великого бойка Івана Франка", всячина та хроніка. Все те робить черговий випуск „Літопису" для читачів справді інтересним, а для науки, головно археольоґії, цінним вкладом у літературу. Сподіємося, що такими будуть і дальші випуски бойківських „Записок", які у високій мірі заслуговують на повну піддержку з боку нашого громадянства.

Я. Пастернак.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Василь Пасічник, управитель школи в Дзвинячі (коло Солотвини), помер 11. ц. р. Похорони відбулися в Дзвинячі 13. ц. м. Небіщик був учителем того типу, якого майже не зустрічаємо в нас тепер. Син бідних селян. В школі у Станиславові, недостаток всього того, що ученикові конечне. „Одною найденою бараболею прийшлося пережити день" — згадував. У службі теж ішов не по рожах. Тоді ще не мали вчителі вселюдних шкіл тих платень, які мали державні урядовці. Довший час у початках праці мав нар. учитель місячно 25 австр. корон. Та вчителі українці не працювали тільки для оплетень! Небіщик виховував та навчав селянських дітей і їх батьків. У Дзвинячі — копальня воску і багато деморалізуючих впливів на населення. Боронив, радив, орґанізував відпір, вказував громаді у кожній потребі правильний шлях. Відчити, заснування читальні, кожночасне голосування при виборах — все йшло в громаді під проводом свого вчителя. Він мав пошану, довіря і, не зважаючи на матеріяльне положення, напружував всю енерґію в праці для села. Ґ в околиці був всюди, де кликав громадський обовязок, де творилося щонебудь для добра народу. При нових порядках пішов на емеритуру. Помер і жалує за Небіщиком кожний, хто його знав. В. Й. П.!

СПОРТ.

СИТКІВКОВІ ЗМАГАННЯ

В продовженні сitківкових змагань розіграно оті гри:

Гра поодинока мущин: Кулечко **Т.** — Безгрішний 4:6 6:3 6:3. Дрогомирецький — Олександрович 4:6 5:7. Гра дуже цікава. Молоденький коломийський грач по дуже гарній грі перемагає такого доброго грача, як Дрогомирецький. Оба змагуни виказали високу класу. Маруняк — Рожанковський Степан 4:6 6:3 6:3. Оба змагуни грали добре. Рожанковський мав гарну серву, але слабшу рутину від Маруняка.

Подвійна мущин: Дзерович-Гнатович — Хамуль-Попель 4:6 3:6. У другої пари бракувало зіграння.

Гра поод. жінок: Дмоховська — Грушкевичівна 7:5 6:3. Перемогла з трудом рутинована Дмоховська Грушкевичівну, яка грає з кожним днем краще.

Мішана гра: Рожанковська Нуна-Рожанковський Вол. — Струмінська Оля-Рожанковський Ярослав 6:4 2:6 5:7. Перемога хилилася майже ввесь час на сторону пп. Рожанковських, які мусіли уступити зіграній парі Струмінська-Рожанковський.

Півфінали та фінали змагань у неділю в год. 8. рано та 2-ій попол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Неділя, 18. червня год. 3.30 поп. „Викрадена наречена" (ост. раз).

Неділя, 18. червня год. 7.30 веч. „Капітан з Кепеніку".

Понеділок, 19. червня год. 7.30 веч. „Капітан з Кепеніку" (ост. виступ Ст. Ярача).

Театр Ріжнородностей.

Неділя, 18. червня год. 8. веч. Театр Механічних Артистів.

Понеділок, 19. червня год. 8. веч. Театр Механічних Артистів.

Кіна.

АДРІЯ: „Білі ночі".
АПОЛЬО: „Акселя" (на осн. Пера Бекова).
АТЛЯНТИК: „Земля нічия".
КАСІНО: „Оженися зі мною!"
КОЛІСЕЙ: „Побіда чорного Джека", ревія „Бо тут кипить забава".
КОПЕРНИК: „Мій приятель, король" (Том Мікс), „Медовий місяць".
МАРУСЕНЬКА: „Мій приятель король" (Том Мікс), „Медовий місяць".
МІРАЖ: „Дівчина з країни бурі".
МУЗА: „Нагана", „Хам".
ПАЛЯС: „Екстаза".
ПАН: „Година з Тобою".
ПАСАЖ: „Пуща".
СТИЛЕВЕ: „Тайна стенотипістки" та ревія.
ХИМЕРА: „Погасаюче полумя" (Кліф Брук).
УТІХА: „Князь Дракуля", ревія: „Ах, ті львовянки!".

Закордонне радіо.

Неділя, 18. червня 1933.

Братислава (279,3) 10.15 Військ. орхестра, 11.00, 16.00 Концерт, 18.10 Пісні; **Мілано** (331,4) 12.30 Муз. всячина; **Штутгарт** (360,6) 20.00 „Тітус Фаерфухс" фарса зі співами Нестроя; **Гельсінгфорс** (368,1) 11.30 Спів; **Сотенс** (403,8) 22.00 „Вільний стрілець" оп. Вебера; **Білгород** (429,7) 11.20, 16.00 Нар. музика, 15.00 Хор молоді, 16.30 Нар. пісні, 18.55 Церк. хор; **Рим** (441,2) 20.45 „Бамбу" оп. Карабелі; **Відень** (518,1) 15.30 Концерт, 18.50 Веселий концерт солістів, 20.10 „Кеніґс Отокарс Ґлік унд Енде" траг. Ґрільпарцера; **Будапешт** (550,5) 17.00 Циг. орхестра, 20.15 „Орлов" оп. Ніхштедтена; **Харків** (937,5) 9.00, 13.50, 15.00, 16.30, 19.00 Концерт, 18.00 Концерт молодої української музики; **Кеніґсвустерґавзен** (1634,9) 20.30 „Дер Фрайкорпораль" вес. оп. Фолертуна.

Понеділок, 19. червня 1933.

Братислава (279,3) 9.20 Похід дітей зі співами, 10.00 Трансм. із свята перед Замком (хор дітей, військ. музика), 18.10 Скрипка, 20.35 Югосл. пісні, 21.00 Ред. концерт; **Мілано** (331,4) 21.00 Пісні; **Штрасбурґ** (345,2) 20.45 „Орфей" Глюка; **Білгород** (429,7) 12.05 Орхестра, 20.00 Опера; **Рим** (441,2) 17.30 Солісти; **Прага** (488,6) 20.35 Сканд. пісні; **Відень** (518,1) 11.30, 12.00 Концерт; **Харків** (937,5) 9.00 Солісти, 13.50 Радіокомпоз., 15.00 Звуковики, 18.00 Тріо, 19.00 Концерт із Української Фільгармонії.

Львівське радіо.

Неділя, 18. червня 1933.

10.30 Рел. пісні; 11.35 Відчит: „Місія Пальотинів"; 12.15 Орхестра, спів; 14.00 Хліборобське приспосіблення; 14.15 Хліборобсько-метеорольоґ. комунікат; 14.20 Пісні (хор); 14.45 Відч.: „Що абітурієнтки повинні знати?"; 15.05 Міжнар. мотоциклеві перегони в Катовицях; 15.20 Грамофон; 16.00, 16.15 Для дітей „Що чувати в світі?", „Самітний качурик"; 16.30, 17.30 Концерт; 17.00 Лікувати, чи не допускати до недуг?; 17.45 Музика, спів; 18.05 Із польсько-югосл. академії; 19.40 Почт.-техн. скринька; 20.00 Концерт (музика, спів); 20.50 Вечірній дневник; 21.10 Орхестра, спів; 22.00 Танкова музика; 22.25, 22.26 Спортові вістки, 22.45 Танкова музика.

Понеділок, 19. червня 1933.

12.10, 12.35, 14.55, 15.10, 15.50 Грамофон; 12.25 Огляд преси; 15.10 Експортовий комунікат; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Грамофон. Збіжева біржа; 16.00 Концерт; 17.00 Балачка у фр. мові; 17.15 Камеральний концерт; 18.15 Відч.: „Цар Микола II. у Варшаві"; 18.35 Фортепян; 19.40 Фейл.: „Львів і його література"; 20.00 Трансм. з Варшави: „Зосія та царівна" (Гуґ Дітріхсбратфарт) оп. Оскара Штравса; 22.00 Спів, Танкова музика; 22.25 Спортові вістки; 22.40 Танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар на львівській біржі 7.37 зол.

Золото: доляри 9.17—9.20, дукати 84.75—85.00, франки 36.50—36.70, корони 28.30—28.70.

Срібло без змін.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

Трансакції. Продажа. Купно.

Бельгія 124.60, 124.91, 124.29; Данціґ 173.92, 174.35, 173.49; Голяндія 358.40, 359.30, 357.50; Льондон 30.24—30.25, 30.50, 30.15; Париж 35.09, 35.18, 35.00; Прага 26.54, 26.60, 26.48; Швайцарія 172.16, 172.59, 171.73; Берлін 211.55.

Акції.

Банк Польський 75 і пів — 76.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ":

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 17. 6. З приводу слабої тенденції на масло ціни не ставиться. Молоко 15 сот., сметана 50 сот., яйця 2.40 за копу. Тенденція на всі артикули слаба.

ЗБІЖЕ.

За 100 кг. льоко ст. над. парітас 200 км. Ціни ринк.	золотих від	золотих до
Пшениця двірська	30·—	30·50
Пшениця збірна	27·75	28·25
Жито одноціле	16·—	16·25
Жито збірне	15·—	15·50
Ячмінь двір. одноцілий	13·75	14·25
Ячмінь на мливо	11·25	11·75
Овес галицький	13·75	14·25
Овес замоклий	10·—	10·50
Кукурудза краєва	13·75	14·25
Бараболя промисл.	2·50	3·—
Фасоля біла	17·—	20·—
Фасоля кольорова	13·—	14·—
Фасоля краса (з мішк.)	12·—	13·—
Горох пів-Вікторія	18·—	20·—
Горох полевий	14·—	16·—
Бобик	10·50	11·—
Вика чорна	6·50	7·—
Вика сіра	6·—	6·25
Сіно солодке прасов.	6·50	7·50
Солома прасована	4·50	5·—
Гречка	13·—	13·50
Льон	38·—	40·—
Лубін синій	8·25	8·50
Ріпак озимий	40·—	42·—
Висівки житні	8·—	8·25
Висівки пшеничні	7·75	8·—
Пшоно	24·—	26·—
Просо краєве	15·—	15·50
Макухи льняні	17·—	18·—
Конюшина черв. зв.	70·—	72·—
Мак синій	180·—	190·—
Мак сивий	160·—	170·—

100 кг. льоко Львів	від	до
Пшениця двірська	31·50	32·—
Пшениця збірна	29·25	29·75
Жито одноціле	17·50	17·75
Жито збірне	16·50	17·—
Ячмінь на мливо	12·75	13·—
Овес збірний	10·50	11·—
Мука пшен. люксусова	61·50	62·—
Мука пшен. 65 проц.	46·—	47·—
Мука житня тип урял.	32·—	32·50
Висівки житні	8·25	8·50
Висівки пшеничні	9·—	9·25
Крупи ячмінні грубші	24·—	26·—
Пшоно ч. 1	32·—	34·—
Пенцак ч. 10	23·—	25·—
Сіно солодке кр. пр.	7·50	8·50

З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10. Видає Видавнича Спілка „Діло". За редакцію відповідає Олександер Костик.